

Е.С. Гейєр, к.е.н., доц., Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ ВІДСТРОЧЕНИХ ПОДАТКІВ

Облік відстрочених податків є одним із складних питань бухгалтерського обліку. Вимоги податкового законодавства відрізняються від вимог визнання та оцінки активів, зобов'язань, доходів та витрат, що встановлені стандартами бухгалтерського обліку. Розподіл податкових наслідків операцій за звітними періодами призводить до виникнення відстрочених податків, що, в свою чергу, впливає на суми реальних грошових потоків підприємства.

Порівняльний аналіз МСБО 12 «Податки на прибуток» та вітчизняних нормативних актів, що регламентують порядок розрахунку та облік показників, пов'язаних з оподаткуванням прибутку (П(С)БО 17 «Податок на прибуток», ПБО «Податкові різниці та ін.), дозволив встановити невідповідності між ними щодо понятійного апарату, повноти розглянутих підходів, вимог до розкриття інформації у звітності та ін. В умовах, коли вітчизняні підприємства складають фінансову звітність як за національними, так і за міжнародними стандартами, важливо зрозуміти відмінності між ними та, наскільки можливо, їх ліквідувати.

Однією з проблем обліку відстрочених податків є вибір методу їх розрахунку. У світовій практиці відомі два методи розрахунку відстрочених податків – метод відстрочки та метод зобов'язань. В процесі розвитку МСФЗ підхід до розрахунку відстрочених податків піддавався суттєвим змінам: первісна редакція МСБО 12 базувалась на методі відстрочки за звітом про прибутки та збитки, а нова встановлює використання методу зобов'язань на основі балансу. Така ж саме зміна відбулася і у стандартах США (ГААП).

Заміна методу відстрочки на метод зобов'язань у світовій практиці може бути пояснена зростанням вимог до достовірного відображення

фінансового стану підприємства, його активів та зобов'язань. Метод відстрочки не забезпечував відображення в балансі реального розміру майбутніх економічних вигід або відтоку ресурсів у формі податкових платежів, порушував критерії визначення активів та зобов'язань, цілий ряд принципів, встановлених МСФЗ. Чисельні фактори довели доцільність застосування методу зобов'язань.

П(С)БО 17 «Податок на прибуток», як і національні стандарти обліку у більшості країн, також передбачає застосування методу зобов'язань. А, наприклад, у ПБО Російської Федерації рекомендовано метод відстрочки, що значно змінює розраховані показники та потребує проведення додаткових розрахунків при трансформації фінансової звітності згідно з вимогами МСФЗ.

Друга проблема обліку відстрочених податків – це їх оцінка. Правильність оцінки відстрочених податків також впливає на достовірність фінансової звітності. Згідно з МСФЗ слід враховувати наступні фактори:

- відстрочені податкові активи та зобов'язання мають бути оцінені з використанням податкового законодавства і ставок податку, які будуть діяти в момент реалізації вимоги або погашення зобов'язання;

- оцінка відстрочених податків має відображати спосіб, яким підприємство планує погасити балансову вартість своїх зобов'язань або відшкодувати балансову вартість активів, тобто ставка податку, що буде діяти, та податкова база мають відповідати виду очікуваного прибутку;

- на кожну звітну дату сума відстрочених податків, що відображена в балансі, переглядається та, за необхідності, коригується відповідним записом;

- віднесення відстрочених податків до довгострокових активів (зобов'язань) потребує розгляду можливості та доцільності їх дисконтування;

- раціональність ведення обліку передбачає зменшення кількості податкових різниць, що мають податкові наслідки, шляхом їх

перекваліфікації.

Таким чином, МСБО 12 більш повно та ретельно регулює умови визнання, оцінки та зміни відстрочених податків, ніж П(С)БО 17, встановлює ширші вимоги до розкриття інформації. Методика визначення показників, пов'язаних з оподаткуванням прибутку, має відповідати концепції відстрочених податків та враховувати вітчизняну специфіку обліку та оподаткування.